

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในทางจิตวิทยาเป็นที่ทราบกันดีแล้วว่า สภาพแวดล้อม (Environment) มีอิทธิพลต่อชีวิตความเป็นอยู่ ตลอดจนพัฒนาการทางด้านต่าง ๆ ของมนุษย์เป็นอย่างมาก ทำนองเดียวกัน สภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัย (College Environment) ซึ่งหมายถึง การรับรู้และความประทับใจของนิสิตนักศึกษาที่มีต่อลักษณะต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย ได้แก่ การบริหาร บรรยากาศในการเรียนการสอน อาคารสถานที่และพฤติกรรมเกี่ยวกับเพื่อน ซึ่งสามารถจะตรวจสอบได้โดยการสังเกตโดยตรง ย่อมมีอิทธิพลต่อชีวิตความเป็นอยู่และพัฒนาการทุกด้านของมวลสมาชิกโดยเฉพาะอย่างยิ่ง นิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยนั้น ๆ เป็นอย่างมาก การที่นิสิตนักศึกษาแต่ละคนจะประสบผลสำเร็จทั้งทางด้านการศึกษาและพัฒนาการด้านต่าง ๆ นั้น สภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยก็มีส่วนเกี่ยวข้องอยู่เป็นอันมาก นิสิตนักศึกษาบางคนอาจไม่ประสบความสำเร็จในสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยแบบหนึ่ง แต่อาจจะประสบความสำเร็จในสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยอีกแบบหนึ่งก็ได้ นอกจากนี้ ความรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยจะช่วยให้นักอุดมศึกษาเข้าใจธรรมชาติของมหาวิทยาลัยนั้น ๆ มากยิ่งขึ้น ซึ่งจะช่วยให้การศึกษาสามารถที่จะบรรยาย แยกประเภทและเปรียบเทียบมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องสมเหตุสมผล อีกทั้งยังใช้เป็นข้อมูลเพื่อการวางแผนพัฒนาให้มหาวิทยาลัยมีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม เพื่ออำนวยความสะดวกพิเศษของมวลสมาชิกและเพื่อการแนะแนวการศึกษาให้

นิสิตนักศึกษาได้อีกด้วย¹

นักอุดมศึกษาได้ตระหนักถึงความสำคัญ ตลอดจนอิทธิพลของสภาพแวดล้อม มหาวิทยาลัยที่มีต่อความสำเร็จในการเรียนของนิสิตนักศึกษา จึงได้ให้ความสนใจศึกษา สภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยเป็นพิเศษ ในต่างประเทศได้มีการศึกษาค้นเทคนิควิธี และ สร้างเครื่องมือประเมินผลสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยมาตรฐานขึ้นเป็นจำนวนมาก ซึ่ง แต่ละเทคนิควิธีและเครื่องมือเหล่านั้นต่างก็แตกต่างกันออกไป ทั้งในด้านคำนิยามของ สภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยและลักษณะของเครื่องมือ² สำหรับในประเทศไทย ยังไม่มีการตื่นตัว เกี่ยวกับเรื่องสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยที่มากนัก ซึ่งอาจจะเนื่องมาจาก ศาสตร์ที่ว่า อุดมศึกษายังเป็นเรื่องใหม่สำหรับเมืองไทยและประการสำคัญก็คือ เครื่องมือที่ใช้ยังไม่มีผู้ใดสร้างขึ้นประเมินผลสภาพแวดล้อมสำหรับเมืองไทยเลย ถ้าจะ ใช้เครื่องมือในการประเมินผลสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยมาตรฐานของต่างประเทศที่มี ผู้สร้างขึ้น เป็นจำนวนมากมาใช้ประเมินสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยของไทย ก็ไม่เป็นที่ เหมาะสม เนื่องจากสภาพการจัดการเรียน การสอน การบริหาร สภาพภูมิอากาศ รวมทั้งขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมของต่างประเทศกับของไทยแตกต่างกันมาก หากนำมาใช้แล้วข้อมูลที่ได้อาจจะไม่ตรงกับสภาพความจริงที่เป็นอยู่ ดังนั้นเพื่อให้การ ศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยของไทยเป็นไปอย่างกว้างขวาง ผู้วิจัยจึงสนใจ ที่จะสร้างแบบสำรวจจำแนกสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยไทยขึ้น เพื่อใช้ในการประเมิน ผลสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ของไทยได้อย่างเหมาะสม และผลการวิจัยจะได้ มาซึ่งแบบสำรวจมาตรฐานที่จะใช้ประเมินสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยของประเทศไทย

¹ วิไลวรรณ พิธิยานุวัฒน์และสมหวัง พิธิยานุวัฒน์, "วิธีประเมินผลสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัย," วารสารครุศาสตร์ 6 (พฤศจิกายน-ธันวาคม 2519) : 21.

² เรื่องเดียวกัน

อันจะยังผลให้มีการวางแผนและพัฒนาสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยให้ดีขึ้น ซึ่งจะส่งผลไปยังมวลสมาชิกโดยเฉพาะอย่างยิ่งนิสิตนักศึกษาให้อยู่ในสังคมมหาวิทยาลัยอย่างมีความสุขและประสบความสำเร็จในการศึกษาโดยทั่วกัน

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาประดิษฐ์ (Inventive Research) ที่มุ่งสร้างแบบสำรวจจำแนกสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยไทยขึ้น โดยให้แบบสำรวจนี้มีความตรงตามทฤษฎีเฉพาะ (Construct Validity) ความตรงตามเนื้อเรื่อง (Content Validity) และความเที่ยง (Reliability) สูงเพียงพอที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินผลสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยไทยได้

ขอบเขตของการวิจัย

1. แบบสำรวจจำแนกสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยไทยที่สร้างขึ้นไว้วัดสภาพแวดล้อม 5 ด้าน คือ สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับความประทับใจมหาวิทยาลัย สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับบรรยากาศในการเรียนการสอน สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับเพื่อน สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับบรรยากาศในการบริหาร และสภาพแวดล้อมเกี่ยวกับอาคารสถานที่
2. แบบสำรวจที่สร้างขึ้นนี้ใช้ได้เฉพาะนิสิตนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยเท่านั้น
3. กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นิสิตจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัยที่กำลังศึกษาในชั้นปีที่ 1 ภาคปลาย ปีการศึกษา 2520

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ผู้วิจัยได้อาศัยแนววิธีประเมินสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยตามมาตรฐานสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัย (The College and University Environment Scales: CUES) และแบบสำรวจกิจกรรมมหาวิทยาลัย (The Inventory of College

Activities: ICA) ในการสร้างแบบสำรวจจำแนกสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยไทยฉบับนี้

2. ผู้วิจัยถือว่าสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยที่เป็นตัวแปรที่เปลี่ยนไม่ได้ และสามารถสร้างเครื่องมือวิจัยวัดค่าเหล่านั้นได้

ความไม่สมบูรณ์ของการวิจัย

การวิจัยนี้อาจได้ผลไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร เนื่องจาก กลุ่มตัวอย่างประชากรผู้ตอบแบบสำรวจ อาจจะตอบไม่ตรงตามความจริงหรือไม่ตั้งใจที่จะตอบแบบสำรวจ เนื่องจากระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้นใกล้กับการสอบไล่ของนิสิตนักศึกษา จึงอาจทำให้นิสิตนักศึกษาไม่ตั้งใจเท่าที่ควร แก่ออย่างไรก็ดีผู้วิจัยได้พยายามชี้แจงถึงความสำคัญและความจำเป็นที่ต้องขอความร่วมมือให้นิสิตตอบแบบสำรวจดังกล่าว และสร้างความพร้อมในการตอบ จึงทำให้มั่นใจว่าความคลาดเคลื่อนดังกล่าว คงมีเพียงเล็กน้อย

คำจำกัดความ

สภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัย หมายถึง การรับรู้และความประทับใจของนิสิต นักศึกษาที่มีต่อลักษณะต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย ซึ่งมีอิทธิพลต่อชีวิตความเป็นอยู่ และพัฒนาการทุกด้านของมวลสมาชิกในมหาวิทยาลัย ซึ่งลักษณะเหล่านี้ ได้แก่ การบริหาร บรรยากาศในการเรียนการสอนและเหตุการณ์เกี่ยวกับเพื่อน ซึ่งสามารถจะตรวจสอบได้จากการสังเกตโดยตรง

มหาวิทยาลัย หมายถึง สถาบันอุดมศึกษาที่รับผู้สำเร็จการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 5 หรือเทียบเท่าที่มีหลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี หรือ 5 ปี

แบบสำรวจ	หมายถึง แบบสำรวจจำแนกสภาพแวดล้อม มหาวิทยาลัยไทย ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น
นิสิต	หมายถึง นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2520
ทฤษฎีเฉพาะ (construct)	หมายถึง ตัวแปร เชื่อม (Intervening Variable) ที่โดยทั่วไปทำหน้าที่เชื่อมโยงระหว่างตัวแปรอิสระ (Independent Variable) กับตัวแปรตาม (Dependent Variable) หรืออีกนัยหนึ่งทำหน้าที่ช่วยให้นักวิจัยสามารถสรุปจากพฤติกรรมที่ปรากฏไปยังคุณลักษณะ (traits) ที่อยู่ภายใต้พฤติกรรมนั้น ๆ เช่น มหาวิทยาลัยมีอาคารสถานที่ทั้งในค่าน ปริมาณและคุณภาพดี แสดงว่ามหาวิทยาลัยนี้มีสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยดี เป็นต้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย